

Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000065123
Datum:	19 mei 2021
Opsteller:	I.W. Karssen
Portefeuillehouder:	Wethouder Van Noort
Onderwerp:	Bestuursverklaring toepassing hardheidsclausule uitvoering Tozo 1

Het college van B&W besluit:

De raad te vragen in te stemmen met de 'bestuursverklaring toepassing hardheidsclausule uitvoering Tozo 1' en deze te ondertekenen.

Inleiding

Aanleiding

Begin 2020 - in de eerste maanden van de coronacrisis- hebben gemeenten op verzoek van het Rijk de eerste Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) uitgevoerd. Dat is één van de maatregelen van het Rijk om financiële ondersteuning te bieden aan ondernemers.

De Tozo is gebaseerd op het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen, maar dan op sommige punten met versoepelde voorwaarden. Snelheid van uitvoering was essentieel als eerste financiële maatregel die hoorde bij de crisisaanpak van COVID-19. De uitvoering is gestart na een zeer korte voorbereidingstijd, waarbij nog veel onduidelijkheden en discrepanties waren in de regelgeving. Vanwege de gewenste snelheid werd het speelveld op dat moment nog niet volledig overzien.

Daarnaast ging het vanaf het begin meteen om grote aantallen. De gemeente Harderwijk heeft 792 uitkeringen voor levensonderhoud Tozo 1 verstrekt en 35 bedrijfskredieten.

Ondanks dat de uitvoering zorgvuldig heeft plaatsgevonden kon op dat moment aan bepaalde rechtmatigheidseisen niet worden voldaan. Het ministerie heeft dit onderkend en heeft daarom op 5 februari 2021 een beleidsregel uitgevaardigd waarbij voor bepaalde minder zwaarwegende rechtmatigheidseisen bij de uitvoering van de Tozo 1 de hardheidsclausule kan worden toegepast. De hardheidsclausule is alleen van toepassing op kosten die als fout of onzeker verantwoord zijn ten aanzien van de volgende rechtmatigheidseisen:

Leeftijdscriterium: t.a.v. (1) levensonderhoud en (2) bedrijfskapitaal	(1) Art. 11 Pw en art. 1 Tozo (2) Art. 2 lid 2b Tozo
Bedrijf / werkzaamheden in NL (of buitenland)	Art. 1 Tozo (art. 2 lid 1 Tozo)
Aanwezigheid verklaring bij aanvraag dat het bedrijf of zelfstandig beroep financieel geraakt is door Covid-19	Art. 2 jo. art. 12 Tozo
Voorliggende voorzieningen (o.a. continuïteitsbijdrage zorgaanbieders)	Art. 15 Pw
Uitsluitingsgronden levensonderhoud	Art. 13 Pw en art. 2 lid 2 Tozo
Uitsluitingsgrond bedrijfskapitaal	Art. 11 lid 3 Tozo
Vergunningen	Art. 1 Tozo
DGA: > 50% aandelen	Art. 1 Tozo
Aannemelijkheid verklaring behoefte bedrijfskapitaal	Art. 10 lid 1 Tozo en art. 12 Tozo
Verklaring voldoen aan de minimis eis	Art. 10 lid 2 en art. 12 Tozo
Aanvaarding hoofdelijke aansprakelijkheid	Art. 11 lid 1 en 2 Tozo

Voor de volledigheid: als blijkt dat de inwoner een te hoog bedrag aan Tozo heeft ontvangen, wordt dit teruggevorderd. Dit valt niet onder de hardheidsclausule.

Voor de toepassing van de hardheidsclausule is vereist dat de gemeente aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een bestuursverklaring doet toekomen. De bestuursverklaring is de uitkomst van de verantwoording die het College aan de gemeenteraad aflegt over de uitvoering van de Tozo. De bestuursverklaring moet worden ondertekend door zowel het college als de gemeenteraad.

Beoogd effect

Voor de uitvoering van de Tozo voor bepaalde rechtmatigheidseisen is de hardheidsclausule uitvoering Tozo 1 van toepassing.

Argumenten

1.1 De uitvoering van de Tozo is snel opgezet, zonder zicht op alle uitgewerkte details.

Om hier aan tegemoet te komen is het instrument hardheidsclausule geïntroduceerd. In de uitvoeringsregeling Tozo is het instrument van de hardheidsclausule als volgt omschreven:

Betekenis hardheidsclausule als bedoeld in artikel 21, derde lid, Tozo

In artikel 21, derde lid, Tozo, is voor de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de bevoegdheid geregeld dat hij de als fout of onzeker verantwoorde kosten toch geheel of gedeeltelijk kan vergoeden, indien het buiten aanmerking laten van die kosten naar zijn oordeel leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Deze hardheidsclausule vergt een bestuurlijke weging, welke mede geschiedt in de context dat gemeenten de Tozo 1-regeling al voortvarend ter hand moesten nemen zonder dat de regeling was uitgewerkt. Daarbij is tevens van belang dat de Staatssecretaris van SZW bij brief van 27 maart 2020 de Tweede Kamer heeft gemeld dat het snel helpen van ondernemers centraal staat, dat de administratieve lasten voor ondernemers en gemeenten beperkt moeten blijven en dat, hoewel zorgvuldigheid en het beperken van frauderisico's belangrijk zijn, de nadruk op snelheid mogelijk impliceert dat niet al het misbruik en oneigenlijk gebruik ondervangen kan worden en dat het kabinet ernaar streeft om snelheid en zorgvuldigheid op een goede manier te combineren.

1.2 Meerinzicht voert de Interne controle op Tozo 1 uit.

Binnen Meerinzicht worden diverse controlemaatregelen uitgevoerd op de uitvoering van Tozo. Denk aan het uitvoeren van lijncontroles, de uitwisseling van gegevens met het Inlichtingenbureau, het uitvoeren van dieptecontroles en tot slot de controle door het team verbijzonderde interne controle en de accountant. Bij deze controles kunnen fouten worden geconstateerd. Het gaat onder andere om bepalingen waarbij pas op een later moment bekend is gemaakt dat deze in de beoordeling moeten worden betrokken. Bijvoorbeeld als onderdeel van Tozo 1 is in eerste instantie niet gevraagd en gecontroleerd op vereiste vergunningen (artikel 1). De betreffende bepaling is pas op 17 april 2020 vastgesteld en gepubliceerd. Na de technische verwerking, inhoudelijke en technische tests is op 1 mei 2020 de aangepaste versie online gegaan. Door een beroep op de hardheidsclausule zullen dergelijke gevallen in de verantwoording niet als een fout of onzekerheid worden aangemerkt. Hiermee wordt gebruik gemaakt van het instrument dat het Rijk beschikbaar stelt voor deze situatie.

1.3 Het niet toepassen van de hardheidsclausule kan leiden tot een lagere Rijksbijdrage

Het niet toepassen van de hardheidsclausule kan ertoe leiden dat bepaalde fouten of onzekerheden doorwerken in de verantwoording van de Tozo-gelden in onze jaarrekening en in de verantwoording naar het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit laatste kan betekenen dat het ministerie genooddakt is (een deel) van de Tozo-gelden terug te vorderen van de gemeente.

Wel moet worden aangetekend dat het ondertekenen van de bestuursverklaring niet betekent dat alle fouten en onzekerheden worden gladgestreken. Fundamentele rechtmatigheidseisen blijven van toepassing en zullen worden opgenomen in de verantwoording en worden meegewogen bij de vaststelling van de definitieve hoogte van de rijksbijdrage.

Kanttekeningen

1.1 College en gemeenteraad erkennen fouten en onzekerheden

Met het afgeven van een gezamenlijk ondertekende bestuursverklaring wordt door het college en de gemeenteraad erkent dat bij de uitvoering van Tozo fouten en onzekerheden hebben plaatsgevonden. In lijn met het door het ministerie SZW vastgestelde beleidsregel hardheidsclausule Tozo 1 kunnen deze fout en onzeker verantwoorde Tozo-kosten toch meegenomen kunnen worden in de vaststelling van de rijksvergoeding.

Omgevingswet

n.v.t.

Financiën

Op basis van de opgave in de jaarrekening en de bevindingen van de accountant stelt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het najaar van 2021 de hoogte van de rijksvergoeding vast.

Duurzaamheid

n.v.t.

Communicatie *Welke communicatieactiviteiten vinden plaats over het onderwerp (communicatieplan))*

n.v.t.

Uitvoering *Vertel, indien nodig, iets over de uitvoering.*

Na ondertekening wordt de bestuursverklaring toegezonden aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Er is geen formele termijn, echter, het ministerie heeft aangegeven de verklaring bij voorkeur uiterlijk 30 september 2021 te willen ontvangen.

Evaluatie *Hoe wordt de uitvoering van het besluit geëvalueerd?*

n.v.t.

Bijlagen *Noem de bijlage(n) en nummer ze.*

1. Bestuursverklaring met het oog op de toepassing van de hardheidsclausule ten aanzien van de uitvoering van Tozo 1.